

ჩამოთვლილ სახელმძღვანელოებს გარდა გვებეჭადი მკვირი საბავშვო საკითხავი წიგნები აქვს, აქვს რამდენიმე შესანიშნავი ბროშურა მეტადიკაზე და სხ. ყველა ამით არ აღინაშნება ჩვენი პედგოგის დიდი დაწვწის ის ყველაფერი და ყველაფერი იმართება, რომ ქართული ენისთვის ჯერჯერობით ადგილი მოვებეჭადინა ადგილობრივ სამართავლო სასწავლებლებში.

აღნიშნავს რა ამ დღეებს ბ. გოგუბაშვილის, ბ. იოსელიანის განაგრძობს:

ვიცი რა ი. ხ. გოგუბაშვილის ხასიათი, ვიცი ვიცი ვიცი ვიცი ვიცი, რომ შეიძლება იმან უარი სთქვას ყოველგვარ დღესასწაულის განათავაზე, მაგრამ ეს უფლებას არ აძლევს ქართული ხალხის თავისი სურვილი მანაც არ გამოსთქვას თავისი ერთი საუკეთესო შვილის დაუდლოვ და სასარგებლო მოღვაწეობის იუბილეის გადახდის შესახებ.

ჩვენ სიამოვნებით ვგებავთ ამ წინადადებას. იმისთანა უნდა ვიყო და პატიოსან ადამიანის მოღვაწეობა რა-ნაირი ბ. გოგუბაშვილია, შეუძლებელია აღუწერო შენი დარჩეს.

სახელმწიფო საბჭო

(პეტერბურგის დეპუტატთა საკანონმდებლო 15 ივნისის სხდომა)

თავმჯდომარეობდა აკიმოვი. უკმათოდ მიღებულ იქნა 43 წერილი კანონ-პროექტი. საბჭომ ფარულ სხდომაზე უკვლეოდ მიიღო კანონ-პროექტი საპირო თანხის გადახდის შესახებ ფინლანდიაში ჯარების სათაფის ყაზარების ასაგებად და სხვა. საბჭომ აგრეთვე მიიღო კანონ-პროექტი, რომ პრიამურის გენერალ-გუბერნატორის უფლება მიეცეს გამოსცეს ხოლმე საგანდებულო დადგენილებანი უკმათელ სახელმწიფოთა ჯარსულების წინააღმდეგ ზომების მისაღებად.

საკანონმდებლო კომისიას გადაეცა კანონ-პროექტები ცხენების მოყვანისა მობილიზაციის დროს. შემდეგი უკანასკნელი სხდომა მოხდება დღეს 17 ივნისს.

დაკავშირება

საქართველოს საკანონმდებლო 16 ივნისის სასწავლო-საბარბად.

ლისაბონი. მეფემ პალატის დათხოვნის დეკრეტს ხელი მოაწერა. ახალ პალატაში არჩევნების დღე

ჯერ არ არის დანიშნული. პარლამენტს 10 ენკინსთისთვის მიიწვევინ.

პარიზი. ბოლგარეთის მისიამ სადლო გამართა. სადლოზე დაესწრნენ მეფე ფერდინანდი მეუღლითურთ, ფალიერი, ბრიანი, დიუბოტი, ბრისსონი, პიშონი და სხვ.

ბერლინი. როგორც ხმა ღადის, მთავრობამ მიიღო ფინანსთა მინისტრის რეინტანგის თხოვნა სამხატვროდან გადადგომის შესახებ. რეინტანგის რეინის პროვინციის მთავარპრეზიდენტად დანიშნავენ.

ლონდონი. ვარემე საქმეთა მინისტროს სტატუს-სერვატარის მუდმივ ამხანაგად დანიშნა არტურ ნიკოლსონი.

პარიზი. დეპუტატთა პალატა ბრიანმა განაცხადა, უმრავლესობისგან სრულ ნდობის მოვითხოვ, რადგან დროებით, ნდობა მთავრობას ერთ ალაგზე გაჰყინავს და სახელმწიფოსაც დაუსტებსო.—თუ უმრავლესობით ვერ უზრუნველგვყავთ, პირდაპირ გვითხარით, მიმართა მან დეპუტატებს: შემდეგ რეფორმებზე ლაპარაკის დროს ბრიანმა სთქვა, რომ თუ გვინდა საარჩევნო რეფორმის სიკოცხლის ნიშანი ეტუბოდეს; იგი უმრავლესობის დახმარებით უნდა განხორციელდეს. სასკოლო საქმეში საპირო სახელმწიფოს კანტროლი, მუშების პენსიებით უზრუნველყოფა ძალაში იქნება, სასწავლო საშინსტროს პროგრამასაც განვახორციელებთ. მთავრობა ამ საშინსტროს საქონლის დამზადებელ-ჩამბარებელთა სამოთხედ არ გადაქცევს. ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, რომ თქვენ ნაციონალურ თავდაცვისთვის არაფერს დაზოგავთ. მთავრობა იძულებულია დაიცავს ქუჩებში წესრიგი, შემდეგ იგი გადაიბრუნოს დურგლის დამარხვის დროს მომხდარ ინციდენტზე და სთქვა—პოლიცია საქმეში ჩაერია იმიტომ, რომ იგი ამისათვის გამოიწვიეს დასასრულ ბრიანი მოთხოვს ყველასგან სრულ ნდობას კანონმდებლობაში, რადგან დღევანდელი

ლი მომენტი ამისთვის შეუფერებელიაო. «ყველაფერი, ან არაფერი», დაივიწყა მან და მადიდას მგარა დაკრა ხელი (ტაშის ცემა). უკიდურეს შემარცხენეთა და ზოგიერთი შემარჯვენეთა გარდა, პალატამ მას რეპიცია გუშარბათა.

რომი. დეპუტატთა პალატა. პალატი ასაბუთებს შეკითხვას კრიტეს საკითხის შესახებ. ვარემე საქმეთა მინისტრმა პასუხი გასცა და სთქვა, თავის დროზე რომ ზომები არ ყოფილიყო მიღებული, კრიტეს საქმეებს შეიძლება გავლენა ექონიათ ოსმალეთ-საბერძნეთის ურთიერთობაზე, შეიძლება აღმოსავლეთის მშვიდობიანობისთვის საშიშ საფრთხედ გადაქცეულიყო. იტალიის პოლიტიკის მიზანია დივიციის მშვიდობიანობა, ტერიტორიული სტატუს-სერვა და ოსმალეთისა და ბალკანეთის სახელმწიფოს მთლიანობა. იტალია კრიტეს საკითხში თავის პოლიტიკის მიზნად აღიარებს სულთანის უფლება თა ხელუხლებლობის დაცვას, რაც კრიტეს დაწესებულებათათვის უფრო მოკლებდის ხელს არ შეუშლის. ჩვენ სრული თანხმობით ვმოქმედებთ მდარეულ-სახელმწიფოებთან ერთად. შეუძლებელია ვიფიქროთ, რომ კრიტელების დღევანდელი მდგომარეობა ხალხისთვის რამე საფრთხეს წმინდის; საპირო კრიტელები დაწესებულების მოსაზრების საპირობაში, წინააღმდეგ შემთხვევაში სახელმწიფოები იძულებულნი იქნებიან ნებდით თუ უნებლიედ მიიღონ შესაფერო ზომები და შექმნან კუნძულზე დღევანდელზე უარესი რეჟიმი. დარწმუნებულნი ვართ, რომ კრიტეს მთავრობა დაუყოვნებლივ მისცემს ნებას მამპალიანა დეპუტატებს, მოსამართლეებს და სხვა მოხელეებს დაუფლებდნენ ასრულონ თავიანთი მოვალეობა. რაც შეეხება საბერძნეთის მდგომარეობას კრიტეს საკითხში, იგი აქნობადის ყველასათვის ნათელი იყო და არავითარ ჩივილის საბუთს არ იძლეოდა. საბერძნეთის მეფემ სან ჯულიანოსთან

და სხვა სახელმწიფოების მინისტრებთან ბასის დროს არაფერი არა სთქვა ისეთი, რაც შეუფერებელი ყოფილიყო საბერძნეთის მოხსენებულ მდგომარეობასთან და რაც ოსმალეთის ჩივილის საბაზს მისცემდა. სახელმწიფოებმა გუშინ ნოტი მიმართეს ოსმალეთს და სთხოვეს მოსპოს ბოიკოტი და აგტაცია ბერძნების წინააღმდეგ, ამისთან ჰპირდებიან დაცვან მისი უფლებანი კრიტებზე.

გლაზგო. ოგსტონდენდნატის საბნის ქარხანას ცეცხლი გაუჩნდა. ზარალი 80,000 გირვანქამდეა.

სეული. კორეის პოლიცია ქალაქში წესიერების დამყარებამდე იაპონიას გადაეცა.

ბერლინი. ხოლმით გარდაიცვალა რუს ემიგრანტის კალინოვსკის და. თვით კალინოვსკიც ხოლმით გარდაიცვალა.

ბერლინი. «რეის ანტაიგერი» იუწყება, რომ ფინანსთა მინისტრი რეინტანგის თავის თხოვნისამებრ სამხატვროდან გადააყენეს. მის ალაგზე დანიშნეს მაგდელბურგის მთავარი ბურგამისტრი ლენკე. სამხატვროდან გადააყენეს აგრეთვე თვის თხოვნისამებრ პარიზის ელჩი რადლონი. მის მოადგილედ ასახლებენ სტატუს-სერვატარს შენს, რომლის ადგილსაც კიდევლენგეტერი დაიკავებს.

სალონი. ბერძნების საქონლის ბოიკოტი გრძელდება. ბერძნებსა და ოსმალეთს შორის მტრობა მწვავედ ვა. ბრბომ ქალაქის ცენტრში დაანგრია ბერძნის ყაფახანა.

თეირანი. რუსეთის ქვეშევრდომების საგლეხის და ავტას მოკვლის საქმე დასრულდა. რუსეთის მისიის ინტერვიუ მოთხოვნით სამხატვროდან გადააყენეს გუბერნატორი, რომლის დროს მოხდა მკვლელობა. სამი სედი, როგორც უმთავრესი, წამებულები, მთარახი და საჯრის და სხვებთან ერთად ციხეში ჩააწყვდიეს; ადგილობრივმა ინტენსივმა ატარბადის რუსეთის საელჩოს შვა-

არღ თუ გვიან თუ კი შემოწამებელი ალიგება ქვეყანაზე, წინააღმდეგ ხალხის გულში; მოკვდება ის, რაც შექმნილია ადამიანის საუკეთესო სიკოცხლში, სიკოცხლის ნათელი დღეებში, რომელშიაც ძლიერ სულა არის ჩართული ადამიანის ყველაფერი საუკეთესო, ძლიერი, მადლი—მაშ რაღა ითქმის სიმშობლით გამოწვეულ შრომაზე, მუშაობაზე—იგი უფრო ხანმოკლეა, უფრო, შეუძლებელია.

მირთალია ყველაფერი მარცხდება დროსთან ბრძოლაში, მაგრამ ყველაზე მეტ ხანს კი მხოლოდ შემოქმედება ებრძოლება მას.

ძლიერი, უნივერსალური შემოწამებელი—ყოველთვის ხანგრძლივია, სუსტი კი—ხან-მოკლე, შეუძლებელია.

რას წარმოადგენს როსტანის შანტკლოგი?

იგი მართლა ატარებს რამე უნივერსალურ იდეას, რომელიც დიდხანს იტოვლებს ხალხის გულში თუ დეკადენტურ გუნებაზე დაწერილ მსუბუქ რამეს, რომელიც დღეს ყველას აახმარებს და ხვალ კი დაავიწყდება?

პირველის შეხედვით იგი თითქოს ორივესაა, მაგრამ ფრიად მოსაწყენ და უშინაარსო რაღაცას წარმოადგენს, მაგრამ თუ კაცი კოტა ღრმად ჩახედავს ამ ნაწარმოებს გულში, ვგონებ, ბევრ ძვირფას რამეს აღმოაჩენს, რაც ამტკიცებს არა მის ჩქარ წარმავლობას, არამედ მის კარგ ხანგრძლივ მომავალს.

უმეტეს ნაწილს იგი არაფრად არ მიჩნია, მაგრამ თვით იმისი გატარებული მტკიცება, რომ იგი დილის არ არის ესეთი ყურადღებისა, მაშენებელია მისი, რომ იგი მართლა რაღაცეთ არის საინტერესო, რომ ყველას აიძულებს ან ავიდა ან დროს არ შეიძლება გავამწყვდოთ მნიშვნელობა მიეტყოს სა-

და სხვა სახელმწიფოების მინისტრებთან ბასის დროს არაფერი არა სთქვა ისეთი, რაც შეუფერებელი ყოფილიყო საბერძნეთის მოხსენებულ მდგომარეობასთან და რაც ოსმალეთის ჩივილის საბაზს მისცემდა. სახელმწიფოებმა გუშინ ნოტი მიმართეს ოსმალეთს და სთხოვეს მოსპოს ბოიკოტი და აგტაცია ბერძნების წინააღმდეგ, ამისთან ჰპირდებიან დაცვან მისი უფლებანი კრიტებზე.

გლაზგო. ოგსტონდენდნატის საბნის ქარხანას ცეცხლი გაუჩნდა. ზარალი 80,000 გირვანქამდეა.

სეული. კორეის პოლიცია ქალაქში წესიერების დამყარებამდე იაპონიას გადაეცა.

ბერლინი. ხოლმით გარდაიცვალა რუს ემიგრანტის კალინოვსკის და. თვით კალინოვსკიც ხოლმით გარდაიცვალა.

ბერლინი. «რეის ანტაიგერი» იუწყება, რომ ფინანსთა მინისტრი რეინტანგის თავის თხოვნისამებრ სამხატვროდან გადააყენეს. მის ალაგზე დანიშნეს მაგდელბურგის მთავარი ბურგამისტრი ლენკე. სამხატვროდან გადააყენეს აგრეთვე თვის თხოვნისამებრ პარიზის ელჩი რადლონი. მის მოადგილედ ასახლებენ სტატუს-სერვატარს შენს, რომლის ადგილსაც კიდევლენგეტერი დაიკავებს.

სალონი. ბერძნების საქონლის ბოიკოტი გრძელდება. ბერძნებსა და ოსმალეთს შორის მტრობა მწვავედ ვა. ბრბომ ქალაქის ცენტრში დაანგრია ბერძნის ყაფახანა.

თეირანი. რუსეთის ქვეშევრდომების საგლეხის და ავტას მოკვლის საქმე დასრულდა. რუსეთის მისიის ინტერვიუ მოთხოვნით სამხატვროდან გადააყენეს გუბერნატორი, რომლის დროს მოხდა მკვლელობა. სამი სედი, როგორც უმთავრესი, წამებულები, მთარახი და საჯრის და სხვებთან ერთად ციხეში ჩააწყვდიეს; ადგილობრივმა ინტენსივმა ატარბადის რუსეთის საელჩოს შვა-

არღ თუ გვიან თუ კი შემოწამებელი ალიგება ქვეყანაზე, წინააღმდეგ ხალხის გულში; მოკვდება ის, რაც შექმნილია ადამიანის საუკეთესო სიკოცხლში, სიკოცხლის ნათელი დღეებში, რომელშიაც ძლიერ სულა არის ჩართული ადამიანის ყველაფერი საუკეთესო, ძლიერი, მადლი—მაშ რაღა ითქმის სიმშობლით გამოწვეულ შრომაზე, მუშაობაზე—იგი უფრო ხანმოკლეა, უფრო, შეუძლებელია.

მირთალია ყველაფერი მარცხდება დროსთან ბრძოლაში, მაგრამ ყველაზე მეტ ხანს კი მხოლოდ შემოქმედება ებრძოლება მას.

ძლიერი, უნივერსალური შემოწამებელი—ყოველთვის ხანგრძლივია, სუსტი კი—ხან-მოკლე, შეუძლებელია.

რას წარმოადგენს როსტანის შანტკლოგი?

იგი მართლა ატარებს რამე უნივერსალურ იდეას, რომელიც დიდხანს იტოვლებს ხალხის გულში თუ დეკადენტურ გუნებაზე დაწერილ მსუბუქ რამეს, რომელიც დღეს ყველას აახმარებს და ხვალ კი დაავიწყდება?

პირველის შეხედვით იგი თითქოს ორივესაა, მაგრამ ფრიად მოსაწყენ და უშინაარსო რაღაცას წარმოადგენს, მაგრამ თუ კაცი კოტა ღრმად ჩახედავს ამ ნაწარმოებს გულში, ვგონებ, ბევრ ძვირფას რამეს აღმოაჩენს, რაც ამტკიცებს არა მის ჩქარ წარმავლობას, არამედ მის კარგ ხანგრძლივ მომავალს.

უმეტეს ნაწილს იგი არაფრად არ მიჩნია, მაგრამ თვით იმისი გატარებული მტკიცება, რომ იგი დილის არ არის ესეთი ყურადღებისა, მაშენებელია მისი, რომ იგი მართლა რაღაცეთ არის საინტერესო, რომ ყველას აიძულებს ან ავიდა ან დროს არ შეიძლება გავამწყვდოთ მნიშვნელობა მიეტყოს სა-

რთველის წინაშე ბოდიში მოიხადა. დანაშაულებს 9200 მანეთი გადაახდევინეს.

თეირანი. გუშინ სადგურ ბუინა-კის ახლოს შეიარაღებულმა ცხენოსანებმა გაძარცვეს თეირანის ვხითნეზლიდან მომავალი სპარსეთის ფოსტა. ფოსტალიონის გვერდზე მჯდარ ყაზინის საელჩოს მსახურს, რომელსაც რუსის ჯარისთვის ფოსტა მიქონდა, ხელი არ ახლეს.

რუსეთი

პეტერბურგი. სახელმწიფო სათათბიროს მე 181 სხდომა დანიშნულია 17 ივნისისთვის დღის 1 საათსა და 30 წუთზე. კრება მოიხსენს უმაღლეს ბრძანებას სათათბიროში ნუშაობის შეწყვეტის შესახებ.

როვნო. მზარაზე გადაიარა ქათმის კვერცხის ოდენა სეტყვამ ძლიერი ქარიშხალით. ქალაქში 10,000 მეტი სახლის ფანჯარა ჩამტვრეული. ნათესი ჩარგვა. ტელეფონის მავთულები დასწყვიტა.

ვორონეჟი. ვორონეჟის და ოსტროვის მზარაში ძლიერმა სეტყვამ და ქარიშხალმა 3000 სულზე მეტი სხვაობა დახოცა.

მოსკოვი. ამერიკის მოქალაქის დევნის კანტორიდან მოიპარეს 116,000 მანეთის დოკუმენტი.

ვარშავა. სალათის შეილებების ნიკოლაევის თავ შესაფართან არსდება მთავრობის სახელოსნო სასწავლებელი. შენობის ასაგებად თავ შესაფარბა 100,000 მან. გადასდო.

პეტერბურგი. 15 ივნისამდე გაზაფხულის ნათესების წახდამა დეტო, მინც საშუალო მოსავლის იმედი აქვთ. შეზოდამის ნათესი წახდა დასავლეთში, ჩრდილოეთ დასავლეთში და ცენტრში, ჰურის მოსავლის გამოკეთება ეტუბა ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთისკენ, გაზაფხულის ნათესი წახდა სამხრეთ-დასავლეთში, ჩრდილოეთ კავკასიაში, ვოლგის იმით და პოლონეთის გუბერნიებში, მაგრამ იქილების წყალობით მოსავლის იმედი მაინც აქვთ.

ზოგადობისაგან პირველადვე გამოთქმულ არს ისეთ ნაწარმოებზე, რომელიც დაწერილია რამდენიმე თაობისთვის და არა მარტო იმ საზოგადოებისთვის, რომელიც ვარს ახვევთ ავტორს.

საზოგადოებრივ აზრში ერთი კანონი არის დროს არ არსებობს. იგი ხან მძიმეა, ხან მეტად აჩქარებული ხან სულ უბრალო ბრკევილა რამ ახმაურებს, ხან კი მართლა სასარგებლო, სერიოზული, ღრმა სულ შეუძლებელია ავიღოს ხოლმე მის გვერდზე. ზოგჯერ შეიძლება რამე სერიოზულმა, ახალმა გამოაფხიზლოს, აახმაუროს, მაგრამ ეს ხმა, ეს აზრი ხშირად არ ეთანხმება მომავალთა აზრს, რომელიც უფრო კემარტივად უნდა ჩაითვალოს, რადგან მომავალში უფრო მიუდგომილად სჯიან წარსულზე. ვიდრე აწმყოში—აწმყოზე.

ზოგჯერ ახალი ფორმა საზოგადოების შხობლავს, ზოგჯერ კი კარგა ხანს გაუგებრდა რჩება მისთვის, ვიდრე შესაფერად შეეფეროდეს, შეეთვისებოდეს ამ ფორმას.

ვგონებ შანტკლოგიშიც დიდი მნიშვნელობა აქვს ფორმას, რომელიც ბევრს შეუფერებლად და გაუგებრდაც ეჩვენება, მაგრამ სულ სხვა საკითხია ათი წლის მერეც იმავე აზრისა იქნება საზოგადოება ამ ნაწარმოებზე თუ სხვისა.

გონებით აუხსენლის გრძობით შეთვისება.

რა აზრია გატარებული შანტკლოგიში? — ამაზე პასუხის მიცემა თითქმის ყველას უჭირს. გადაწყვეტილი ვერაფერს ვერაფერი უთქვამს და, აი, უმთავრესი მიზეზიც სწორედ ეს არის, რომ საზოგადოებას ხშირად არ მოსწონს იგი და ბევრს უაზრო, უშინაარსო რამედ ითქვამს. ზოგი ამბობს — თითქმის შანტკლოგიში საფრანგეთი იყვის გამოყვ-

ხ. მ. დ. მ. მ.

მინსკი. წარსულ ქარაზს, რომელიც ავღ გახდა 71, გარდაიცვალა 30 კაცი.

პეტერბურგი. ხოლმის განენაზე იტკობნიებით როგაფვის, ტრუზნევის და სეცესის მარტებიდან, ცარი-ტინიდან, ანაივიდან და ნიკოლაევიდან. ჩერნიგოვი ერთი თვის განმავლობაში ხოლმით აყად გახდა 308, გარდაიცვალა 128, მორჩა 48 კაცი; კვირის განმავლობაში ავღ გახდა 14, გარდაიცვალა 7 კაცი; ჰომელის მზარაში ავღ გახდა 29, გარდაიცვალა 12 კაცი; ჩერნიგოვის მზარაში ავღ გახდა 12, გარდაიცვალა 11 კაცი; როგაფვის მზარაში ავღ გახდა 1. უკანასკნელ ხანებში დონის როსტოვი ხოლმით ავღ გახდომამ 700/0 იყო.

სახალი აზრები

ბ. მ. დ. მ. მ.

← **ხოლმის მოლოდინში.** ხოლმის შიშმა ქალაქის გამგენი ძალზე გამოადვილა. თითქმის ყველაფერი სანიტარები და ექიმები ათავალიერებენ ქალაქს და ასუფთავებინებენ. გუშინ კრება ჰქონდათ ქალაქის მებუთე უბნის სასანიტარო სამსრუნველო წევრებს. კრებამ დაადგინა, ყოველ დღე შეიმოწმონ ხოლმე ეს უბანი სანიტარული მხრით, უფრო მეტი ყურადღება კი მიექცეს იმ საჯარო დაწესებულებებს, სადაც სწრაფად ვიქიან.

← **მამულის შექმნა.** ს. სკრიდან (გორის მზარა) გეტყობინებენ რომ თავ, შალიკაშვილების მამული რომელიც ქართველ თავად-ზნაურრობაზე გადავიდა, ვლენებმა შეიძინეს 40.000 მანეთად. ეს მამული ზარალის მეტს არას იძლეოდა. ვინახი, ზომით 12 დესეტინა წელიწადში 28 მანეთს შემოსავალს იძლეოდა. რაც გლეხების ხელში გადაედა მამულის შრო დაეღო, მოსენს, დასთესეს და მოსავლესაც კი პირი უჩანს, მაგრამ მამასხლო მამული სხვა გლეხებისათვის მიუ-

ნილო, ან ფრანგის ტიპია, ზოგი იტყობს თითქმის როსტანს მეორე დღე კობოტო უნდადა შექმნა მაგრამ იმედი გაუქრუდა.

როცა უმთავრესი აზრი ესე ძნელი გასაგებია, მაშინ ყველას უფლება აქვს, რა აზრიც უნდა დაინახოს მასში.

მხოლოდ იმას თქმა კი ძნელია-ავტორია დამნაშავე, რომ გრეც უნდა დასწყერა, თუ — საზოგადოებრივად გრეც უნდათა მხედავს. მაგრამ საზოგადოებას და საერთოდ კრიტიკას ერთი უმთავრესი გარემოება ავიწყდება.

უკვე დამტკიცებული არის, რომ ბევრი მწერალი სწერს სერიოზულ თხზულებას და თითონაც კი იცის რასა სწერს, რა აზრი უნდა გაატაროს. ამთავრებს ნაწარმოებ და მაშინაც კი უჭირდება, საგსებ გაფოს თუ რის თქმა უნდა. შემთხვევები მოსდით უბრალო, ვმწამოსკარავ მწერლებს კი არა—მედი ისეთ ბუმბუტარებს—როგორ არიან ტასო, მილტონი, გიოლა და სხვა. ასეთი მაგალითები მოსდის და შეშლონობა და გიულოს ხელმძღვანელობს სოციალურის თვალზრისით, ან კიდევ ლესგავს ტიპები.

ერთი სიტყვით ეს აზრი უკვე მნიერულ ნიადაგზე დაყენებულ თვით ავტორთავე დანაშარებით, მავტობიოგრაფიებით და ამისი წყვეტა გვერდზე ახვევა შეცდოვნებაში მთავრად. ესაც მართლაც ანტერესებს სისწორე და ქმნა ტება.

ასე შეუფერებელია დაწერილი თხზულება ხშირად სერიოზულ ძვირფას ვანძად გადაიქცევა ხოლმე კაცობრიობისთვის.

ასეთ ნაწარმოებში ხალხი ძალბევრ რამე ხმდევს, ზოგჯერ სხვადა სხვას, და ეს ხდება იმდროს როცა ავტორმა თვითონაც არ

შანტკლოგი

ხანგრძლივი და ჩქარ-წარმავალი.

რა არის უკვდავი, სამარადისო? არ ვიცი. რაც ვიცი—ყველა მომავლადია და წარმავალი.

უხილავი, ლეითური ცეცხლი ძლიერად ღვიფის მხატვრის გულში. ის ცეცხლი მას არა სწვავს; იგი მხოლოდ აღანთებს მის გრძობას; მის არსების სიღრმეში აღედგებს ძლიერ ინსტიტუტურ წყურვილს, რომ მისწვდეს სხვა ცეცხლს, იქ, ღვთის სამსხვერპლოზე რომა ლაპლაშებს, და თავისი შემოქმედის ხელით ჰწერდეს სხვათა გულშიც ეს ცეცხლი ღვთისა და ასწავლოს მისი სითბობა, მის თაყვანება. ის სიხარულით ფრთხილდება, თვალდახუჭული მიგებნება, სადაც ღვთისურის ცეცხლით განათებული მისი გული ჰგრძობს ახალ სილომაზებს, მშვენიერებას. იგი სტკება, ვით ხატოვს ცქერი, ამ საოცნებო მხარის აღმოჩენით; იგი ჰხარობს როგორც ბავშვი, რომელსაც ნატურა შესრულებია. მაგრამ იგი გულში ვერ ატარებს ჩემად, სხვის უხილავად ამ სიხარულს, ამ სიტკობებს. მისი ოცნება, მისი აღფრთოვანება ათასაიარ ფერებად, თვალთმობილავ ფერებად იხატება ტილოზე. მის გულის ცეცხლი იქ, ტილოზე იწყებს გიგანებს; რა შეხედვენ თვალნი—კაცის გული იგრძნობს სითბოს, საღამაზებს, პარონისა. ხედავს მხატვარი, თუ მისი ქმნილება როგორა სწვდება გულში ტკბილ გრძობად და ახალის სიხარულით დამწვინებული თავისუფლად ამოისუნთქავს: მან მიადწია მიხანს, მან უკვდავყო თავის გრძობა, თავის ოცნება, თავს სახელი, მაგრამ... დრო შეუჩერებლივ განაგრძობს ვას, თავის მუშაობას: ჩემად, დღე და დღე, ყოველ წუთს აღობს ტილოს, ატლის

კინახავთ მეგოსანი დაფიქრებელი? თვალზედ შორს მხედველი—ფიქრები არიან, ნაზ ხელზედ უნახესი—ოცნებანი არიან. იგი მორთულის ფიქრით, მრავალ ფერის ოცნებით სწვდება ხილული ქვეყნის მშვენიებათ; თუ არ ჰყოფნის ხილული ქვეყანა, იგი ჰქმნის სხვა საოცნებო, ლაშაზ მხატვრე; იქ მხედავს ახალ სურათებს მომავლოებებს, ისმენს სხვა მანგებს ტკბილ მომბილაებებს. იქ ყველა უფრო მგრძობიერია, ტრელები წინდა და გულწრფელია, ტყის მგოსნის ხმა უფრო ტკბილია, გულ ჩაწყვეტილი, ვარდები—უფრო მრავალ ფერის, სურნელოვანნი. იგი ყველა ამათ თავისი ნიჭით მწყობრ მანგად ასხავს და ხალხის გულში სიამედ ჰფანტავს. ხალხიც უსმენს, სტკება; მგოსნისაც უხარია, სთვრება და იმასაც უნებულად უკვდავება ელანდება. მისა ჰგონია იმისი ჰენგი ამ ქვეყანაზე არ შესუსტდება: თუ ერთი მოკვდა—გაღწერება მერის გულში; ზაფხულში იხარება ნაზ ყვავილებზე, ზამთარში იცინებებს თოვლებზე და ყინულებზე; არც დღე დასტკება, არც ღამე ბნელი; მშვიდ ამინდში გაისმის იგი ხალხის გულში ჩუმ ტკბილ დღიდან, ქარაინში კი—ისმის ქვეყნად ძლიერ სიმღერად, მაგრამ ეს უკვდავება მისგან შექმნილი ოცნებაა. დრო მინც სასტოკია, დაუნდობარია. იგი ნამდვილ ქმნილებათ ფეხითა სთვლავს, ოცნებათ კი ფრთის შემოქმედით ჰფანტავს და ბოლოს მინც ყველას ამარცხებს, ყველაზე იმარჯვებს...

ალარას ვიტყვი ბულბულთა სტკებაზე, შეგვარებულია ვენებაზე. იგი არ ძლიერია არიან, ნანს, გულში ჩამწვლიანი, მაგრამ... დაბადებითავე მკვდარნი არიან და იმათ ხანგრძლივ სიკოცხლაც არ შეუძლიანთ, არამც თუ უკვდავება. იმიტომ იხადებიან იგინი ისე ხშირად, ისე მრავლად, რომ ჰკვდებიან ისე სწრაფად, დაუნდობარად.

კინახავთ მეგოსანი დაფიქრებელი? თვალზედ შორს მხედველი—ფიქრები არიან, ნაზ ხელზედ უნახესი—ოცნებანი არიან. იგი მორთულის ფიქრით, მრავალ ფერის ოცნებით სწვდება ხილული ქვეყნის მშვენიებათ; თუ არ ჰყოფნის ხილული ქვეყანა, იგი ჰქმნის სხვა საოცნებო, ლაშაზ მხატვრე; იქ მხედავს ახალ სურათებს მომავლოებებს, ისმენს სხვა მანგებს ტკბილ მომბილაებებს. იქ ყველა უფრო მგრძობიერია, ტრელები წინდა და გულწრფელია, ტყის მგოსნის ხმა უფრო ტკბილია, გულ ჩაწყვეტილი, ვარდები—უფრო მრავალ ფერის, სურნელოვანნი. იგი ყველა ამათ თავისი ნიჭით მწყობრ მანგად ასხავს და ხალხის გულში სიამედ ჰფან

ცოი იჯარით საზოგადოებამ საჩივარი აღძრა, სადაც ჯერ არს.

სანიტარული დოკუმენტები. გუშინ ქალაქის მეთაურ საპოლიცია უბანში სასანიტარო ექიმმა ბ. მამა თარხანოვმა და ბოქაშვილმა ქალაქის საჯარო-სამრეწველო დაწესებულებები და სადგომი სახლ-გარე დასათვლიერეს. ბევრი შენობაში შეტანილი ანტისანიტარული მდგომარეობა აღმოჩნდა. პატრონებს წინადადება მიეცათ შენობები დაასუფთონ.

ძველი ნივთები. საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებამ მიიღო შემოწირულობები: ალექსანდრე ალექსანდრის ძის ჯაყელისაგან — ვერცხლის დიდი თაბურთი ფული და ბაკრაძის ოჯახისაგან — ორი ვერცხლის ფული, ერთი სპილენძის მუფე ერეკლე მე-III-ს და ერთი ცთარული ფული ვერცხლისა.

პროკატორი. დღეს, საღამო 8 საათზე, სახალხო ბიბლიოთეკის დარბაზში მოხდებოდა პროკატორის საზოგადოების კრება, რომელზედაც ბ. მ. ჯანაშვილი წამოიჭრა მოხსენება: 1) სიმეონ პოლოცკის სიტყვა მე-18 საუკუნის ქართული ხელთნაწერით, 2) თქმულება თემურლენგის მოსკოვში შესვლად 1895 წ. იმავე ხელთნაწერით; 3) საქართველოს ეგზარხოსის ეგვიპტის განკარგულება ქართული ეკლესიის ეპიგრაფიულ სიძველეთა ცნობაში მოყვანილ შესახებ.

დასვენება. ქალაქის სახელმწიფო სასწავლებლის დირექტორი ი. ა. აკუნია საზღვარ-გარე წყვილი დასასვენებლად. დროებით მის თანამდებობის აღმასრულებლად ქალაქის გამგეობამ დანიშნა ამვე სასწავლებლის ბუხალტერი ხ. ა. თუმანიოვი.

გადასახლებული შეპყრობა. 15 ივნისს, დღის 9 საათზე მუკათხე საპოლიცია უბნის ბოქაშვილმა შეპყრო მღვდლის შვილი ნიკოლოზ მინილის ძე ბერძნისვი-

რა დაინახოს თავის შემოქმედებაში. იგი ხშირად მკითხველისაგანა სწავლობს აზრს თავის ნაწერისას.

მაგრამ შეიძლება წინააღმდეგობა იყოს: შეიძლება ავტორს ესმოდეს აზრი თავის ნაწარმოებისა, მაგრამ შეიძლება ეს ჯერ ვერ გაეგოს? მაგრამ მე საქმე ხელს სხვაგანა მავსებს:

ჯერ ვერაფრის უთქვამს გადაწყვეტილი, — თუ რა აზრია „შანტაჟერ“ში; ვერც მე ვიტყვი რამეს მკაფიოდ და გადაწყვეტილი; მაგრამ თუ კი შეიძლება ავტორს სწორედს სერიოზულ თხოვრებას ასე, რომ თვითონაც არ ჰქონდეს გარკვეული მიზანი, თვალზე-დახუჭული, თავისი ნიჭის ანაბარად მიღის სახლად და თვითონაც არ იცის — სადა: მისი შემოქმედებით ძალია თითქოს მის დაუკითხავად, მისდა უნებურად იღებს რეალურ ფორმას, მშვენიერების სახეს — მაშ რატომ არ შეიძლება რომ შეიზვერილიც ავტორსა ჰგავდეს? ჰხდავდეს რაღაცა მშვენიერებას, მაგრამ ვერ შეიძლოს ვაძოქვას; ჰგონობდეს რაღაცა აზრს, რაღაც მიზანს, იქნებ დიდმნიშვნელოვანსაც, მაგრამ ვერ შეიძლოს დახატვა, გადმოკეობა? აი, ფრიად საინტერესო საკითხი, მაგრამ აქნობამდის ძალიან ნაკლებად გამოარკვეული.

ყოველ შემთხვევაში ავტორს უფრო მეტი გაგება მოეთხოვება თავის ნაწარმოებისა, — ვიდრე შეიძლება. და თუ კი ავტორს შეუძლიან არ ესმოდეს, სწორედს და სტატებოდეს, რატომ არ შეიძლება, ხალხიკითხვობადღეს, არ ესმოდეს და მანკ სტატებოდეს, ესამოიფერებოდეს? აი სწორედ ეს არის მიზეზი, რომ ერთი ვერაფრად უკეთესი იზრია „ანათიანის“, „შანტაჟერისა“, ამიტომ იწყებდეს მია, მაგრამ მანკ ბევრსა სწორედს, ბევრსა ლაბარაობენ მათზე იმით, რომ ყრუთ მანკ მოსწონთ იგინი, ბრმათ მანკ ხე-

ლი, რომელიც აღმნიშნატორის წესით იყო გადასახლებული და თავის ნებით დაბრუნდა.

სახელმწიფო სასწავლებელი. წელს ტუ. ქალაქის სახელმწიფო სასწავლებელი 31 კაცმა გაათავა. ამათგან ქართველი მხოლოდ ექვსია: თვანსევანიშვილი გ., მიხაშვილი ვ., მახუტაშვილი ხ., გორაძე დ., მალანია ი. და სულამე გ.

დიდუბის სამკითხველო. ამ დღეებში დიდუბის სამკითხველოს გამგეობამ დაადგინა დიდუბეში კითხვის სასართოს სხენებულ ბიბლიოთეკის განსარგებლოდ.

დემ. გორაძევი. მკითხველობა უკვე იციან, რომ ცნობილი დემკანოზი გორაძევი ცფილისიდან მარიებდაში იქნა გადაყვანილი. გორაძევი უკვე წავიდა მარიებდაში და რომ მისულა, შეუტყუა, რომ იმის ადგილზე სხვა ყოფილი დანიშნული.

კურსი დამთავრებული. წელს ტუ. ვათა მეორე გიმნაზია 52 კაცმა გაათავა. ამათგან რვა ქართველია. ქართველია გვარები: მ. ავლაძე, ვ. ციციშვილი, კ. მანჯავაძე, მ. მუსხელიშვილი, ა. მიხაშვილი, გ. რტიშვილი, ა. ცხვიტორია და ი. ცერცვაძე.

არ. ქიშიშვილის გარდაცვალება. 15 ივნისს გულდინის ქუჩაზე პოლიციისაგან ფირალისის სახლში მოულოდნელად გარდაიცვალა გულდინის სიდაშვილი ქალაქის პირველი სამომრიგებლო განყოფილების მოსამართლე არკემ ოსიპ. ქიშიშვილი.

15 ივნისს, პოლიციამ მასიურ ჩხრეკის დროს ქალაქის სხვა და სხვა საპოლიცია უბანში 53 უპასპორტო შეპყრობა. 15 ივნისს კახეთის ქუჩაზე პოლიციამ შეპყრო ტფილ. მცხორები ერეხანდევა, ართვინოვი, რომელიც აღმნიშნატორის წესით გადასახლებული იყო და თავის ნებით დაბრუნდა.

მეორე უნიონისა

(დახასხვლით)

ამ ჩვენი მეორე უნიონებით მხოლოდ იმის თქმასა ვხვდებით, რომ „ვეფხისტყაოსანის“ მხარული ჩამომავალი იყოს. ახალა. გაზეთი N 33.

დღევანდელ მათში რაღაც აზრს, შეუგნებლად სტატებობენ მათი და თავიანთი და უნებურად ჰგონობენ მათ სიმართლეს. იქნება ეს ხდება იმით, რომ ერთადერთი ნაწარმოებში გული უფრო მეტს ლაბარაკობს, ვიდრე გონება? იქნება ესეც მართალი იყოს, მაგრამ არის მეორე მოსაზრება, რომელიც შეიძლება უფრო ახლოა სიმართლესთან.

საერთოდ რა არის მაღალი ხელოვნება, მხატვრობა? — ეს არის გულის ბაასი გონებასთან და გონების სხენა გულის შემწეობით. მაგრამ როგორც ხშირად გულს არ ესმის ყველაფერი გონებისა, ისე გონებას არ ესმის ყველაფერი, რაღაც გული მოუთხრობს. აგრეთვე გონება ყველაფერს ვერ ეტყვის გულს და გული ყველაფერს ვერ გადასცემს გონებას. ორთავეს ბევრი აქვთ საერთო და ბევრი კი დამატებითი, მორიდებული.

კაცის არსებაში არის გონებისა. გან დამატებითი, შეუმჩნეველი რაღაც რეალისტობა, რომელიც ავტორს უძლიერად ამოქმედებს კაცს, ავტორს აზრს, აზროვნებინებს და იგრე ავტორმატიურათავე, შეუგნებლად აოვიენინებს ბევრ რამეს.

კოტა ჯერ მოსულია კაცს თავში რამე უსაზოგონო აზრი? მის შეგნება წინ აღუდგება, არ უნდა იფიქროს მისზე, ვერაგონა, აეროლოებს, მაგრამ ეს უსაზოგონო აზრი მანკ პარაკებს, აზროვნებინებს და იგრე ავტორმატიურათავე, შეუგნებლად აოვიენინებს ბევრ რამეს.

ვლობა ისევე ხევეკა, რადგანაც მთელს წინასიტყვაობას და უქანასიტყვაობას დიდი კითხვითი ნიშანი უნდა დაესვას შეიძლება ვსტეგობად, როგორც არა სტეკილისტი, მაგრამ მიკვირს, რატომ „სმეკილისტი“ არ მიზანითვე პრეპაში მოხსენებული ქვეყნების და საქართველოს ხევეყნების, კულტურის, ისტორიისა და პოეტის, ისტორიისა და პოეტისაგან ვსტეგობად, არ მიზანითვე ისეთ საკითხების შესახებ, რომელთა გენეალოგიის აღდგენა მთელი პოემის აღდგენასაც მოსწავებს. დასასრულ, არ შეგვიძლია ჩვენი განკვირება დავამლოთ ერთი საკითხის შესახებ. საქმე იმაშია, რომ ამ უქანასიტყვაობის ჩვენ შიხსა-საქილოდაც ივდებენ იმ „შეხილო პატრიოტებს“, „შევივისტებს“, რომელნიც იმ აზრისა არიან, რომ თუ მართლაც ეს პოემა წინასიტყვაობის მიხედვით, შოთას მოწმობით, ნათარგმნი, ჯერ პოემა და შემდეგ შოთას მიერ გალექსილი, შოთა მანკა და მანკ არც ისე სადიდებელი ყოფილა, როგორც ვადიდებთ და პოემის მნიშვნელობაც მკირდება.

თვით პრ. მარტივ ამას ნაკონალოურ მიმართულებას უწოდებს და ამბობს: „Давно пора всемъ стать на этотъ единственныйъ путьъ правильнаго рѣшенія (научнаго пониманія) вопроса бевъ обиняковъ и единодушно. (III გვ. „მეორე“). რა თქმა უნდა, სიმართლე არასოდესაც არ უნდა შეეწიროს ჩვენს ნდობას, სურვილებს და გულის მართლი უნდა ვლინებოდეს სიმართლეს, თუნდაც იგი ჩვენი დამარბველიც იყოს. „რა უფრო, რომ შოთამ საპოლიცია დიდ(ანთი ისარგებლა? ამით მისი გენიოსობა სრულიად არა მკირდება“ და მაშინვე მოქმად შექსპირს მოიყვანენ. ეჭვი არ არის, რომ პრ. მარტივ დიდის პატივისცემით ეპრობა ჩვენს პოემას, მაგრამ ვერ დამოკვირავ ვერც შოთა და დიანისათვის (იხ. მისი წერილი „დროებაში“) და ვერც პატივცემულ კოტა ამაშიძისათვის, რომ ევ თეორია (ან პოპოტეზა) არ ამკირებს პოემას (რა თქმა უნდა, რომ ევ სიმართლის კვლევა ძიების წინ ვერ დაუდგება და ვერ დაუშლის).

აუ კიდევ ვადიკითხებ თემო-მოყვანილი ციტატები პრ. მარტივს წინადაც და მასთან ესენი: 1) Любительное замѣчаніе сдѣлано г-мъ Ив. Ратишвили противъ тѣхъ, которые хотѣли бы видѣть прототипъ вѣтханаго иже баровой кожѣ въ народныхъ грузинскихъ его версияхъ... (თავის თავად აზრი ვერსიების შესახებ შეცდარი უნდა იყოს). მართლაც საინტერესოა, რად მიანიან რატომ ვიღობს „მეორე“ საყურადღებო საქმე იმაშია, პოემას რომ ხალხური ვერსიებით უნარგებონა, მაშინ ხომ პროზაულ თარგმანიდან ვსტეგობილი არ იქნებოდა?

Въ какую эпоху послѣ Тамары писали въ Грузіи явнымъ и стихами ставшаго спорнымъ вступленія?... კითხვობს თურმე თითონ ალ. სარაჯიშვილი და პრ. მარტივს უკერის ამის შემდეგ, რომ იგივე სარაჯიშვილი ყლბად სცნო, „მისი მხრით შოთას საუკეთესო ტაგები და მათ შორის იმ ტაგებს, რომელიც პოემის მართლად შთამაშვლობას ამოწმებს“ (V გვ. „მეორე“). ჩვენ შეგვიძლია ამევე კითხვით თვითონ პროფესორსაც მივმართოთ: „ვის უნდა დავწერა და როდის ის არა ნაკლებ მშვენიერი ტაგები, რომელიც საეკველი მივანიათ“. (იხ. მისი წიგნი. 12 III, 27, 28, 29 ტაგები). ორიოდ სინტაქსიურ შეცდომებისთვის მთელი ტაგების გადადება ძლიერ სინაზათია. ან ვერ ვიპოვებ, ერთი შესაძენ მანკ ილიას ლექსებისა სხვისი დაწერილად უნდა ვლინებოდა, რადგანაც იგი თითქმის გადაკარბებულია სარგებლობის ისეთი მარბარიოს ელითა სულ ჩაბერა და დიდებული ხევეკა, ან ათინა პოლად მოგვცა, აქი თქვენ გაუგებებია: სარასული პოემა გადაუთარგმნათ და ნუ თუ განსხვავდება ვერ ატყობთ? ესეც რომ არ იყოს, რას ჩააცივდით შექსპირს? აქი ლ. ტოლსტოიმ კიდევ მიწისთან ვასწორა იგი და ამტკიცებს: შექსპირი ათუქვბდა იმ პიესებს, რომელთაც თავისებურად ვიდააკეთებდა ხოლმეო. ვინ იცის, ვეც კიდევ აღმოჩნდეს, რომ შოთას ეს ხელოსნული საგონებინებო სარასული ნაწარმოები კი არ გაუქმდებინებია თავისი „პოეტური შემოქმედებაზე“ შეიძლება ლაბარაკი თარგმანი? ნად ვხსენიან ამ ეთიკის პროხოდით თერა работатъ, ამბობს პროფესორი და სრულიად არ ვთანხმდება. „შეხიშვნილო სარაჯიშვილს (იხ. XL გვ.) 4. იქ სადაც ლაბარაკი მასალებზე და ფილოსოფიურ ნაწარმოებზე, საიდანაც შოთას შეეძლო აელო თავისი აზრები, პრ. მარტივ

ნამდვილად აქცობს ეს წინასწარი ოქნება გრძობით.

ვინც გონების თვლით უყურებს „შანტაჟერს“, კრიტიკულად, იგი ძალიან კოტა საზრდოს იპოვის მასში; სამაგიეროდ ვინც გრძობის თვლით უყურებს მას, შეუგნებლად, უწინასწარო განზრახვებით, მაშინ იგი ბევრ მშვენიერებას იხილავს მასში, სიღამაზეს, ღვთაურის ძლიერებითა და რწმენით ვამსკველულ გრძობათ, რომელიც შეუგნებლად, შეუმჩნეველად ბევრ სიღამაზეს, ბევრ პატიოსნებას და აღმართოვანებულს ასწავლიან კაცს გულს. ვინ იცის იქნება მშვენიერად სუსტში, შეუმჩნეველში მანკ მოპოვება რამე ძვირფასი, შესაყვარები და კაცის გული კი იქნებ ისე ღრმად ჩამწდომია, ისე შორს მხედდელი, რომ ყველაფერი სუსტში და უძლიერში იგი მანკ მოპოვებს მხიბლავს და სანატრულს? მაგრამ ეს უხილავი ღირსებანი „შანტაჟერში“ ისე „ნათლად“ სჩანან, რომ იგი ისე დიდვლად არ შეიძლება მიეწეროს სუსტ ნაწარმოებთაგანს.

არის სიძლიერე, არის სინაზე, არის იდეა, რომელსაც მხოლოდ გული ითვისებს და არა გონება, რომელიც მხოლოდ შეუგნებლად ესისხლობრკება ადამიანს და არა — შეგნებით.

მაგრამ ყველაფერს შეუმჩნეველს, თუმცა ძვირფასს, კაცი ხმ მაღლა, გონებით, ვერს დროს ვერ აქვებს ვერც თავის წინ და ვერც სხვის წინ. იგი მხოლოდ შეუგნებლადვე ფსლებდა და შეუმჩნეველად ჰპოულობს ადგილს კაცის გულში. მას დაფასვს კაცი მხოლოდ მაშინ, როცა იგი დანიახავს ამ შეუგნებლად შეიჭრესულ სიამეს, სიტკობას, იღვას.

სწორედ ასეთი დარგის ნაწარმოებს ვეუთენის „შანტაჟერი“ თავისი აზრით და თავისი ვაყენებით ადამიანზე მის კითხვისა ან სმენის ჯერ არ უხილავს თავისი მომავალი სტატეო, რომელთანაც უნდა სი-

წერის: „Вопросъ въ этомъ случаѣ не только о степени знакомства грузинскаго поэта съ персидской литературой“, но и о начитанности перси, автора персидскаго подлинника, съ котораго была переведена прозаическая грузинская повѣсть, послужившая Шотъ изъ Рустава матеріаломъ (?) для творенія (?)... ასე რომ შეიძლება, შოთას უფრო იგი ვანათლება და საქართველოში ნეოპლატონიზმზე ლაბარაკი არაფერ უთაზო?

კიდევ შეგვიძლია ასეთი აზრები ამოგვეწერა, მაგრამ ესეც საქმარისია იმის დასამტკიცებლად, რომ თუ ყოველივე ევ მართალია, ჩვენ რამდენიც არ უნდა ვიხტებოდეს და არ ვადიდოთ შოთას პოემას, იგი დიდი-დიდი სარასულიად ვამბობთაღებულ პოემა უნდა ვაღიაროთ (თუ არ პირდაპირ ლექს-ლექს ვათარგმნად, პრ. მარტივს შესაძლებლად მიანიან იგი სარასული ნაწარმოებიც ლექსად ყოველიყო). ახლა მე თქვენ გვიკითხებით, რა შოთაა, რა ანალოგიაა შექსპირსა და შოთას შორის? შექსპირი იღვდა გოლიშედის და სხვათა ნოველებს, ე. ი. მოკლე თქმულებათ, ისე როგორც იგი ისტორიულ პიესებისთვის სარგებლობდა ისტორიის ვადმოკლებით და ამ უსულულოთა არაკებს სულს ჩაუდგამდა და ხორცს შეასანადა, ისე როგორც ფილიუსმა უფრობა მარბარიოს ელითა სულ ჩაბერა და დიდებული ხევეკა, ან ათინა პოლად მოგვცა, აქი თქვენ გაუგებებია: სარასული პოემა გადაუთარგმნათ და ნუ თუ განსხვავდება ვერ ატყობთ? ესეც რომ არ იყოს, რას ჩააცივდით შექსპირს? აქი ლ. ტოლსტოიმ კიდევ მიწისთან ვასწორა იგი და ამტკიცებს: შექსპირი ათუქვბდა იმ პიესებს, რომელთაც თავისებურად ვიდააკეთებდა ხოლმეო. ვინ იცის, ვეც კიდევ აღმოჩნდეს, რომ შოთას ეს ხელოსნული საგონებინებო სარასული ნაწარმოები კი არ გაუქმდებინებია თავისი „პოეტური შემოქმედებაზე“ შეიძლება ლაბარაკი თარგმანი? ნად ვხსენიან ამ ეთიკის პროხოდით თერა работатъ, ამბობს პროფესორი და სრულიად არ ვთანხმდება. „შეხიშვნილო სარაჯიშვილს (იხ. XL გვ.) 4. იქ სადაც ლაბარაკი მასალებზე და ფილოსოფიურ ნაწარმოებზე, საიდანაც შოთას შეეძლო აელო თავისი აზრები, პრ. მარტივ

ნამდვილად აქცობს ეს წინასწარი ოქნება გრძობით.

მთავარი საგანი

თინეთი. „მიწა“ და „მიწა“; ტყე-სმის ყოველ ნაიჭხელად. თინეთი გლეხის საზიარობლად საკითხსაც შეაჯგებს. ერთთავედ მიწის სიჭირბოველზე და უმშველდას ხელ შემატების და აღარ იფის, რა გზით და რა რიტად უშველდეს თავის, თუმცა კი მიწას თანხოს კეთის შეხვედით თათქმის რამე სეპარისი აქვს, მაგრამ ზოგი თავდაზნაურათაის კუთხიანებას შეაჯგებს, ზოგი ხანისისს, ზოგი კერძო შესაყურებისს და შეუტებს ნაწილს კი სანთინერა უქვებისს, ასე რომ მხნელ-მთესელების ხელში ძრეულ შედარესი ნაწილია რჩება. მაგალითად ავიდით თინეთის არე-მარე. კერძოთ სანთინერა უქვებისს აქვს 1105 დესე-ტინა და 2116 თანხ. სავები; 6091/2 დესეტინა, სათაფარ ადგილი 81 დესეტ. ეველები 451/2 დესეტინა და დანარჩენი ტყე, რომელთაც თინეთი გლეხი არა სარგებლობს. ამ 50 წლის წინად სხენებული მამულები კუთხონადათ თინეთად მხნეობდა და ამისთვის თინეთი მანკ შედამ მძღადარ იყო. თინეთში მოყვანილი პური ყოფნად არმეტ თუ ადგილობრივ გლეხობას, ხშირად დამშვეულ მხარეებსაც, მაგალითად ქიხაეს. ზოგიერთა მძიების ზედ-გაჯგენით და რწმენით თინეთმა გლეხებმა მთელი მამულები აიღეს და სანთინერა უქვებისს მიეჭდას. ეთხვეუბალებს თინეთებდა დეულამამულებს. მაგრამ დამშვეულებანი იყვენ, რომ ჯარი მათ გაამდარება. ე. ი.

*) საინტერესოა ყურადღება მიექმას სახელად: ტრთილად, რა მნიშვნელობით იხმარება იგი მხნეობდა. ამ სახელად მხნეობდა არ მკვს სახეთარო სახელის ნახით; იგი იხმარება რწმენად ვიტიტე. ტრთილად ემანიან წამლისადგა მშვენიერ ვაგვავს; ანე რომ შეიძლება იგი მართლად ნიადაგზედაც ანთიფენება იყოს. პრ. მარტივს აზრით ევ სახელად ემთი ხაბრული ნაწარმების ვიტიტისა: მანკიანა.

კიდევ ხაყურადღებდა, რომ ავთანადილ ქართულად ლაბარაკობს: „ქა ტკბილი და ტკბილად-მართალი, ხევეკის რე-ლის მხედელი, ამაზედაც ემნიების, ვით გამთხილდა ანთიფენადი (69 ტ. მე-19 ანთიფენადი). გორამილი.

